

Istòria de S'Istemma Salazar

Is Salazar de sa Sardigna faghent parte de sa meda antiga e meda nòbili familla de is Salazar de s'Ispagna, de sa cale ant mantènidu s'istemma: *“trèighi istellas de oru in campu (ar)rùbiu, bìnchidas de Don Lope Garcia de Salazar, in dd'una marrània in Toledo in presèntzia de su Re Don Alfonso VI, a unu nieddu (moru) chi da sas portada in s'iscudu suu”*.

Dae cussu momentu, custas abbeniant sa divisa de sa Familla, a su postu de s'antigu istemma chi fiat de birdi ae su casteddu de arghentu.

Segundu unu paperi in ispagnolu chi benniant de su XVII sèculu – chi fiat furriadu e publicadu in Casteddu in su 1854 acumente froma de libretu de su tìtulu : *“Nobas in s'antiga nobiltade de sa Familla Salazar - , is Salazar de Ispagna, chi a s'orìgini si sunt tzerriados Garcia e Barces e benniant de is antigos Reis de Navarra, e si sunt insediados – in d'una epoca pagu pretzisa – in su fundu de su monti nomenadu “ de Salazar” in is Pireneos.*

Cumentzant duncas a si fàghere tzerriare “De Salazar” pro èssere Sennores de sa Badde nomenada a suba. Unu privilegiu donadu de is reis de Ispàgnia, aiat naradu chi totus su chi naschiant in sa badde “Salazar & Roncal” fiant nòbilis. Custu fiat sucèdidu dae su XV sèculu pro mano de Carlu III e de is sus sutzessoras, e finas in àteras baddes (Baztan, Aèzcoa), pro ndi pagare de is servìtzios prestados o pro si guadangiare soldados pro sa gherra tzivili . A nàrrere su bero, meda de custos “hidalgos” biviant una vida simili a cussa de is massàjus, ma ndi gosiant de su vantàgiu de èssere francos de pagare is dègumas (tassas).

Is istòricos chi si sunt ocupados de sa “Istòria de sa Familla Salazar”, finas donende de s'orìgini una versione sustantzialmenti oguali, presentant unas cantas de variantis: pro fàghere unu esemplu, s'istoriografia ispagnola de su seschentos sustenit chi “Is Salazar” ndi bennint de Clodoveu, Rei de sos Francos.

S'istòria narrat chi Aigoland, unos de sos chi ndi benniant de Clodoveu, su cale fàghiat parte de s'esèrcitu de Carlu Mannu in sa gherra contra is

Moros d’Ispagna, si ndi abarrat - gasi in su 819 d.c. - in sa badde de Sarafaiz (pro corruzione de Salazar) in sa Navarra.

Su cepu de su Sàmbene diat èssere cuntinu dae intzaras. Unu ateru contu ancora assertat is Salazar ndi bennint dae is Granducas de d’Aquitania; àteros ancora nant chi unu membru de sa Familla Salazar, aiat cumbatidu in Roncisvalle in su 778 a pustis a Cristu.

Àteros autores ancora nant chi, San Lorenzo, martirizadu in su 261 d.C. fiat unu Salazar, cumente si podet bìdere de is “Acta Sanctorum” de is Bollandistos, chi in s’istòria de sa vida de is Santus nant, “ ..*ex nobile Salazariorum Familia...*”

A segundu su pàrrere de Prunas Tola, Lope de Salazar fiat fatu “ Grande di Spagna” de su Rei catòlicu Bernardo II in su XII sèculu a pustis a Cristo.

Est siguru a donnia manera chi dae sa Navarra is Salazar si segant un duos ramos in Spagna e su restu de su mundu, alloghende totus sa matessi arma, mancaì cun pagus modìficas.

Is Salazar de Sardigna faghent parte de su ramu istabilidusi in “Castiglia la Vecchia” – sempri segundu su chi narat su paperi antigu chi faeddat de s’origini de sa Familla – in ue fiat numenadu cumente su de primu bènnidu in s’isola, Gavino I in falada dae su matessi cepu de Luigi de Salazar y Castro, figiu de Blanca de Castro sa cale fiat in falada de “*s’infante*” de Ispagna Don Fernando, su segundu figiu de su Rei Don Jaime de Aragona. Custu documentu depet aere de su bero, poita diat èssere iscritu in Iglèsias in sa metade de su XVII sèculu - duncas unu sèculu prus a in antis de sa bènnida de is Salazar in Sardigna -, faeddat de contus cun precisioni e a s’epoca meda difìciles de iscrìere.

De fatu, Jaime I aiat apidu meda fìgius burdos chi divenniant “*capostipites*” de potentes Famillas ispagnolas... Fernando, in particolari fiat fìgiu de Jaime I e de Blanca de Antillon e benniat criadu dae su babbu Barone de Castro.

Issu morriat pro mau de su frari burdu in su 1275.

Cussu chi ischimus èssere su de primu de is figius chi si istabilit in s'isola e chi cunsideramus “*cabustipite*” de su Ramu de Sardigna fiat su de quartu de is antenados de Gavino I, su Donnu(Nòbili) Peroche de Salazar, bènnidu in s'isola pro “cosas de gherra” in su XVI sèculu.

Sa confusioni chi ddoi est istada in s'istùdiu de cepu de is salazar ndi bènnere de su tentativu de ismentigare su passàgiu pro fèmina chi ci fiat istadu, cun Caterina, figia de Peroche.

Peroche, Cavaglieri Principali de sa Natzioni Ispagnola e Capitanu de “Infantaria”, unu sèculu a coe de sa nàschida de custu Gavino I aiat àpidu dae su Rei Carlo I de Ispagna - su “Grandu Imperadori Carlo V – sa nòmina a Vicanu de Casteddu, cun paperi iscritu e serradu donada a Mantova in su 3 Arbili 1530, in sa cale su Rei, pregat is Cunsigeris de sa matessi, “ *de amitire pro custu borta, pro cantu cuntrariu a is privilegios de sa citade sa nòmina de issu fata de Pietro Salazar...poita...persona de fidùtzia sua* ” In prus, aiat àpidu in-carrigos militares in Aristanis, o beru siat sa fundatzioni de sa turri manna in sa costa pro difèndere sa citade.

Non si ischire si sa bènnida in Sardigna potzat èssere posta in relatzioni cun is bardanas de is Francesos capitadas, pròpriu in Aristanis, in su 1528; pro custu motivu in Sardigna fiant istados intreados – finas trigariu – rinforzos militares de cuntinentes de sordados ispagnolos, chi si sunt pro unu periodu firmados in sa citade.